МАТЕРІАЛИ IX МІЖНАРОДНОЇ СТУДЕНТСЬКОЇ НАУКОВОЇ

КОНФЕРЕНЦІЇ

МІЖДИСЦИПЛІНАРНІ НАУКОВІ ДОСЛІДЖЕННЯ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ЇХ РОЗВИТКУ

М. КРИВИЙ РІГ, УКРАЇНА

29 ТРАВНЯ 2026 РІК

МОЛОДІЖНА НАУКОВА ЛІГА

МАТЕРІАЛИ IX МІЖНАРОДНОЇ СТУДЕНТСЬКОЇ НАУКОВОЇ

КОНФЕРЕНЦІЇ

МІЖДИСЦИПЛІНАРНІ НАУКОВІ ДОСЛІДЖЕННЯ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ЇХ РОЗВИТКУ

м. Кривий Ріг, Україна
29 травня 2026 рік

Вінниця, Україна
«UKRLOGOS Group»
2026

Громко Євгенія Артурівна, студентка 5 курсу І медичного факультету
Харківський національний медичний університет, Україна

Царьова Катерина Андріївна, студентка 5 курсу І медичного факультету
Харківський національний медичний університет, Україна

Науковий керівник: Кучеренко Богдан Юрійович, асистент кафедра екстреної та невідкладної медичної допомоги, ортопедії, травматології та протезування
Харківський національний медичний університет, Україна

ПСИХОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ КОМУНІКАЦІЇ З ПАЦІЄНТОМ У КРИТИЧНИХ СТАНАХ У РОБОТІ БРИГАДИ ЕМД

Вступ. Комунікація в системі екстреної медичної допомоги є важливим елементом професійної діяльності медичних працівників, оскільки саме від якості взаємодії з пацієнтом та його родичами залежить не лише ефективність надання допомоги, а й психологічний стан усіх учасників кризової ситуації. Пацієнти у критичних станах часто переживають гострий страх, тривогу, дезорієнтацію, емоційний шок або паніку, що суттєво ускладнює процес комунікації [1]. Тому ефективна кризова комунікація, емпатія та терапевтичне спілкування є важливими складовими пацієнтоорієнтованої моделі екстреної медичної допомоги [2].

Метою дослідження є проаналізувати психологічні аспекти комунікації з пацієнтами у критичних станах у діяльності бригади екстреної медичної допомоги.

Методи дослідження: аналіз наукової літератури, синтез, узагальнення, порівняння, систематизація.

Результати дослідження. У роботі працівників екстреної медичної допомоги комунікація виконує одночасно інформаційну, психологічну та організаційну функції. В умовах невідкладного стану пацієнти нерідко мають знижену здатність адекватно сприймати інформацію через сильний біль, страх смерті, паніку або психоемоційне виснаження [3]. У таких ситуаціях медичний працівник повинен швидко встановити психологічний контакт, створити атмосферу довіри та забезпечити емоційну стабілізацію пацієнта. Впевнений стиль поведінки, чіткі інструкції та спокійний тон голосу позитивно впливають на психологічний стан пацієнта і сприяють кращій взаємодії під час надання допомоги [4].

Терапевтична комунікація є одним із базових інструментів професійної діяльності медичного працівника. Вона передбачає активне слухання, використання емпатії, підтримувальних вербальних конструкцій та невербальних засобів взаємодії [4]. При цьому навіть короткочасний психологічний контакт із пацієнтом у критичній ситуації може зменшувати рівень тривожності та покращувати прихильність до лікування [2]. Особливої значущості вона набуває у випадках гострих кардіологічних станів, тяжких травм, дихальної недостатності або масивних кровотеч.

Важливо, що пацієнти значно вище оцінюють якість медичної допомоги за умов уважного ставлення, психологічної підтримки та пояснення медичних маніпуляцій [2]. Наявність емоційної підтримки сприяє формуванню довіри до

медичного персоналу та зменшенню психологічного дистресу. Натомість відсутність коректної взаємодії або грубий стиль спілкування можуть посилювати паніку пацієнта й негативно впливати на перебіг невідкладного стану [5].

Важливим психологічним аспектом діяльності бригади ЕМД є взаємодія з родичами пацієнта. У критичних ситуаціях члени сім'ї часто демонструють тривожність, страх або навіть агресивні реакції, що ускладнює роботу медичного персоналу. Тому родичі пацієнтів найбільше потребують своєчасної інформації, емоційної підтримки та відчуття залученості до процесу допомоги [6]. Саме тому працівники екстреної медичної допомоги повинні володіти навичками кризової психології та конфлікт-менеджменту.

Окрему увагу сучасні дослідники приділяють психологічному стану самих працівників екстреної медичної допомоги. Постійний контакт із людськими стражданнями, смертю, агресією та високою відповідальністю призводить до формування хронічного професійного стресу. Доведено, що емоційне виснаження негативно впливає на якість комунікації, здатність до емпатії та ефективність прийняття рішень [7]. Водночас високий рівень психоемоційного навантаження може сприяти розвитку професійного вигорання та зниженню психологічної стійкості медичного персоналу.

У працях, присвячених командній взаємодії в екстреній медицині, наголошується, що ефективна комунікація всередині команди є одним із основних чинників безпеки пацієнта [3]. Розподіл ролей, короткі стандартизовані повідомлення та взаємна підтримка між членами бригади дозволяють зменшити ризик помилок у критичних ситуаціях [8]. При цьому хаотичність дій або конфлікти всередині бригади можуть негативно впливати на психологічний стан пацієнта, формуючи відчуття небезпеки та втрати контролю над ситуацією [5].

У зв'язку з цим у сучасній медичній освіті дедалі більше уваги приділяється розвитку комунікативних і психологічних компетентностей працівників ЕМД різних ланок. Зокрема, йдеться про необхідність навчання кризовій комунікації, методам психологічної підтримки, емоційного самоконтролю та профілактики професійного вигорання [9]. У дослідженнях періоду пандемії COVID-19 підкреслюється, що кризові умови значно підвищують потребу у психологічній стійкості медичних працівників та ефективних комунікативних стратегіях [10]. Це свідчить про необхідність інтеграції психологічної підготовки в систему професійного навчання працівників екстреної медичної допомоги.

Висновки. Психологічні аспекти комунікації відіграють важливу роль у діяльності бригад екстреної медичної допомоги. Ефективне терапевтичне спілкування, емпатія, психологічна підтримка пацієнтів і їхніх родичів, а також якісна командна робота сприяють підвищенню ефективності невідкладної допомоги та зниженню рівня психоемоційного дистресу. Водночас високий рівень професійного стресу серед працівників ЕМД потребує розвитку систем психологічної підтримки та спеціалізованої підготовки. Перспективою подальших досліджень є розроблення методів і програм психологічної підготовки працівників екстреної медичної допомоги в умовах воєнного часу та надзвичайних ситуацій.

Список використаних джерел:

1. Curtis JR, Kentish-Barnes N, Brumback LC, Nielsen EL, Pollak KI, Treece PD, Hudson L, Garzio G, Im J, Weiner BJ, Khandelwal N, Resche-Rigon M, Azoulay E, Engelberg RA. Facilitating

communication for critically ill patients and their family members: Study protocol for two randomized trials implemented in the U.S. and France. Contemp Clin Trials. 2021 Aug;107:106465. doi: 10.1016/j.cct.2021.106465. Epub 2021 Jun 3. PMID: 34091062; PMCID: PMC8429114.

2. Gabay, G., Gere, A., Zemel, G., & Moskowitz, H. (2022). Personalized Communication with Patients at the Emergency Department-An Experimental Design Study. *Journal of personalized medicine*, *12*(10), 1542. https://doi.org/10.3390/jpm12101542
3. Zimmer, M., Czarniecki, D. M., & Sahm, S. (2021). Communication of preclinical emergency teams in critical situations: A nationwide study. *PloS one*, *16*(5), e0250932. https://doi.org/10.1371/journal.pone.0250932
4. Sharma N. P., Gupta V. Therapeutic Communication // *StatPearls* [Internet]. Treasure Island (FL): StatPearls Publishing, 2023.
5. Sasso, L., Bagnasco, A., Aleo, G., Whelan, J., Muldowney, Y., Buckley, S., McCarthy, S., & Timmins, F. (2015). Communication issues within critical care – emergency department perspectives. *Nursing in critical care*, *20*(6), 284–286. https://doi.org/10.1111/nicc.12227
6. Hsiao, P. R., Redley, B., Hsiao, Y. C., Lin, C. C., Han, C. Y., & Lin, H. R. (2017). Family needs of critically ill patients in the emergency department. *International emergency nursing*, *30*, 3–8. https://doi.org/10.1016/j.ienj.2016.05.002
7. Lawn, S., Roberts, L., Willis, E. *et al.* The effects of emergency medical service work on the psychological, physical, and social well-being of ambulance personnel: a systematic review of qualitative research. *BMC Psychiatry* 20, 348 (2020). https://doi.org/10.1186/s12888-020-02752-4
8. Elsässer, A., Dreher, A., Pietrowsky, R., Flake, F., & Loerbroks, A. (2024). Psychosocial working conditions, perceived patient safety and their association in emergency medical services workers in Germany - a cross-sectional study. *BMC emergency medicine*, *24*(1), 62. https://doi.org/10.1186/s12873-024-00983-2
9. McIntyre, H., Reeves, V., Loughhead, M., Hayes, L., & Procter, N. (2022). Communication pathways from the emergency department to community mental health services: A systematic review. *International journal of mental health nursing*, *31*(6), 1282–1299. https://doi.org/10.1111/inm.13024
10. Shin, S., & Yoo, H. J. (2023). Emergency nurses' communication experiences with patients and their families during the COVID-19 pandemic: A qualitative study. *International emergency nursing*, *66*, 101240. https://doi.org/10.1016/j.ienj.2022.101240